

Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

İle

Irak Cumhuriyeti Petrol ve Elektrik Bakanlıkları

Arasında

Enerji Alanında İşbirliği

MUTABAKAT ZAPTI

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın daveti üzerine Irak Cumhuriyeti Başbakanı H. E. El-Maliki'nin 7 Ağustos 2007 tarihinde Türkiye'ye yapmış olduğu ziyaret sırasında, Irak Cumhuriyeti Petrol ve Elektrik Bakanlıklarının ve Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının temsilcileri enerji alanındaki karşılıklı işbirliği olanaklarını görüşmek üzere Ankara'da toplanmışlardır.

Irak Cumhuriyeti Petrol ve Elektrik Bakanlıkları ve Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (bundan böyle müştereken 'Taraflar' ve tek olarak 'Taraf' şeklinde anılacaklardır);

Yapılan görüşmelerde;

- iki kardeş ülke arasındaki derin ilişki ve yakın dostluk bağlarını,
- enerji alanında ikili işbirliğinin ticari ve ekonomik yararlarının daha fazla güçlendirilmesi ve geliştirilmesi gerektiğini,
- karşılıklı yararların en üst seviyeye getirilmesi için gelecekteki ikili işbirliğinin önemini,

Göz önüne alarak ve;

- Uzun dönemli karşılıklı ilişki ve ortak ekonomik projeler ile ortaya çıkarılan işbirliği fırsatını vurgulayarak,
- Enerji alanındaki mevcut işbirliği olanaklarının daha fazla geliştirilmesini arzu ederek

aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır:

Madde (1)

Taraflar, Irak'ın petrol ve gaz, elektrik üretimi ve dağıtım ve doğalgaz dağıtım sektörleri ile ilgili altyapı ihtiyaçlarını karşılamak için entegre projeleri teşvik edeceklerdir.

Madde (2)

Taraflar, aşağıdakiler aracılığıyla Türkiye'nin Irak'ı elektrik ihtiyaçları konusunda desteklemeye hazır olduğunu teyit etmişlerdir.

- i. Irak ve Türkiye için elektrik üretmek amacıyla Irak'tan Türkiye'ye akaryakıt sevkiyatı,
- ii. Irak'ta Serbest Üretim Şirketi Modeli (IPP) ile yeni elektrik santrallerinin yapımı. Türk Tarafı Irak'a elektrik ile ilgili ihtiyaçlarını sağlayacak elektrik santralleri yapmaya hazır olduğunu ifade etmiştir.
- iii. Her iki ülkede inşa edilecek olan yeni bir iletim hattı aracılığıyla Türkiye'den Irak'a elektrik iletimi.
- iv. Irak'ın elektrik sistemi elemanlarının yük dağıtım da dahil olmak üzere elektrik üretim, iletim ve dağıtım tesislerinin planlanması, tasarlanması, inşası, işletimi ve bakımı konusunda eğitilmesi.
- v. Irak'ın elektrik sistemi elemanlarının Türkiye'de doğalgaz elektrik santrallerinde eğitilmesi.

Madde (3)

Taraflar, ham petrol sevkiyatlarının yeniden başlatılarak Kerkük-Yumurtalık Ham Petrol Boru Hattı'nın tam kapasite ile çalışmasının sağlanması konusunda ortak niyetlerini teyit etmişlerdir.

Bu bağlamda, Türk Tarafı Irak Tarafına bu konuda teknik ve bakım ile ilgili konularda destek sağlamaya hazır olduğunu ifade etmiştir.

Taraflar, Irak Petrol Bakanlığı ile BOTAS'ın temsilcileri arasında 2 Ağustos 2007 tarihinde Ankara'da imzalanmış olan Toplantı Tutanağını iyi niyetle uygulama konusunda anlaşmaya varmışlardır. Taraflar, ayrıca, piyasa koşullarını da göz önüne alarak yeni bir Anlaşma imzalama hususundaki politik isteklerini ve hazır olduklarını ifade etmişlerdir.

Madde (4)

Taraflar, Irak'ın yerel ihtiyaçlarının ve gereksinimlerinin karşılanmasından sonra artacak olan Irak doğalgazının dünya piyasalarına ihracatı için işbirliği hususunda ortak taahhütlerini ifade etmişlerdir. Taraflar, projenin, global enerji güvenliğine ve Irak'ın ekonomi ve enerji sektörünün gelişmesine yapacağı önemli katkıları kaydetmişlerdir.

Taraflar, Irak Gaz Master Planı'nın tamamlanmasının bu amaca yönelik önemli bir adım olacağını onaylamışlardır. Türk Tarafı, belirtilen planın tamamlanmasında Irak Tarafına yardımcı olma isteğini ifade etmiştir.

Taraflar, Türkiye üzerinden geçecek en uygun ihracat güzergahının daha sonra dikkatli bir şekilde belirleneceğini benimsemişlerdir. Taraflar, Irak Petrol Bakanlığı ile Türk kamu şirketleri olan Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) ve BOTAS'ın temsilcilerinin bir fizibilite çalışması hazırlamak üzere bir araya gelmelerine karar vermiştir.

Madde (5)

Taraflar, Irak'taki petrol ve gaz sahalarının geliştirilmesi için Irak Federal Hükümeti aracılığıyla Türk petrol şirketlerini mevcut Petrol ve Gaz Yasaları'na uygun olarak ihalelere girmeye davet ederek petrol ve gaz sektörlerindeki işbirliğini geliştirmeyi kabul etmişlerdir.

Türk Tarafı, TPAO'nun Gharraf, Mansuria, Anfal, Chemchemal, Jeria Pika ve Khasm al Ahmar petrol ve gaz bölgelerindeki devam eden ilgisini ve bunun yanı sıra Irak'ın Güney kısmındaki petrol sahalarının geliştirilmesi için oluşturulacak olan konsorsiyumlara bir yatırımcı olarak katılmayı ve TPIC'in petrol ve gaz ürünleri ticareti ve petrol alanları hizmet sektörüne katılma niyetini ifade etmiştir.

Madde (6)

Taraflar, petrol endüstrisi ve özellikle de güneş enerjisi sistemleri olmak üzere yenilebilir enerji konularında son gelişmeleri ve teknolojileri dikkate alınarak tecrübe ve teknik bilgilerin paylaşılması için teknik uzman değişimi amacıyla bir program hazırlayacaklardır.

Madde (7)

Taraflar, iki ay içerisinde, işbu Mutabakat Zaptının uygulanması ile ilgili uygun bir mekanizma olarak, Taraflardan eşit sayıda üyeden oluşan bir ortak teknik komite oluşturacaklardır.

Komite, iki ülkenin başkentlerinde olmak üzere yılda en az iki defa toplanacaktır. Komite'nin ilk toplantısı, Taraflar arasında diplomatik kanallar aracılığıyla kararlaştırılacak bir yerde ve zamanda yapılacaktır.

Madde (8)

İşbu Mutabakat Zaptı, Tarafların bu Mutabakat Zaptı'nı yürürlüğe girmesi için gerekli iç prosedürlerini tamamladığına dair diplomatik kanallar aracılığıyla birbirlerine yazılı bildirimde buldukları tarihten sonraki gün yürürlüğe girecektir.

7 Ağustos 2007 tarihinde Ankara'da İngilizce dilinde iki kopya halinde hazırlanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve
Tabii Kaynaklar Bakanlığı adına

Irak Cumhuriyeti Petrol ve
Elektrik Bakanlıkları adına

(İmza)

Dr. Mehmet Hilmi Güler
Bakan

(İmza)

Dr. Hussain Al-Shahristani
Bakan

MEMORANDUM OF UNDERSTANDING

Between

The Ministry of Energy and Natural Resources of the Republic of Turkey

And

The Ministries of Oil and Electricity of the Republic of Iraq

For Cooperation in the Field of Energy

On the occasion of the visit of Prime Minister H. E. El-Maliki of the Republic of Iraq to Turkey upon the invitation of Prime Minister H. E. Recep Tayyip Erdoğan on August 7th, 2007, the representatives of the Ministries of Oil and Electricity of the Republic of Iraq and the Ministry of Energy and Natural Resources of the Republic of Turkey met in Ankara to discuss issues of mutual interests in the field of energy.

The Ministries of Oil and Electricity of the Republic of Iraq and the Ministry of Energy and Natural Resources of the Republic of Turkey (hereinafter jointly referred to as the 'Parties' and individually as the 'Party');

Considering,

- *deep relations and close friendship links between the two fraternal countries,*
- *commercial and economic benefits of bilateral cooperation in the field of energy need to further strengthen and develop,*
- *future bilateral cooperation to maximize mutual interest,*

Therefore;

- *Recognizing the opportunity for cooperation created by the long term mutual relationship and joint economic projects,*
- *Desiring to further develop the existing relations of cooperation in the field of energy,*

Have agreed as follows:

Article (1)

The Parties will encourage integrated projects to satisfy Iraq's infrastructure needs related to oil and gas, electricity generation and distribution and natural gas distribution sectors.

Article (2)

The Parties confirmed Turkey's readiness to assist Iraq in meeting its electricity needs through;

- i. The delivery of fuel from Iraq to Turkey for the purpose of producing electricity for Iraq and Turkey,
- ii. The construction of new electricity power plants in Iraq based on Independent Power Producer scheme(IPP). The Turkish Party expressed readiness to build power plants to provide Iraq with its electrical needs,
- iii. The transmission of electricity from Turkey to Iraq through a new transmission line to be constructed in both countries,
- iv. The training of Iraqi power system staff on the planning, design, construction, operation and maintenance of electricity generation, transmission and distribution facilities including the load dispatch.
- v. The training of Iraqi power system staff at the Turkish natural gas fired power plants.

Article (3)

The Parties confirmed their shared interest in ensuring the resumption of the crude oil deliveries through the Kerkük-Yumurtalık Crude Oil Pipeline at its full capacity.

In this context, the Turkish Party expressed its readiness to provide the Iraqi Party with technical and maintenance assistance in this matter.

The Parties agreed to implement in good spirit, the Minutes of Meeting that was signed on August 2nd, 2007 between the representatives of the Ministry of Oil of Iraq and BOTAŞ in Ankara. The Parties also expressed their political will and readiness to sign a New Agreement taking into account market conditions.

Article (4)

The Parties expressed their shared commitment in cooperating for the export of surplus Iraqi natural gas to world markets provided that Iraq's domestic needs and requirements are satisfied. The Parties noted the substantial contributions that the project would make to global energy security and the development of Iraq's economy and energy sector.

The Parties recognized that the completion of the Iraq Gas Master Plan will be an important step towards this end. The Turkish Party expressed its willingness to assist the Iraqi Party in the completion of the said plan.

The Parties acknowledge that the most viable export route through Turkey will be carefully studied further. The Parties decided that representatives of the Iraqi Ministry of Oil and Turkish state companies Turkish Petroleum Company (TPAO) and BOTAŞ will meet with a view to produce a feasibility study.

Article (5)

The Parties agreed to enhance cooperation in oil and gas sectors by inviting Turkish oil companies to participate in bid rounds for the development of oil and gas fields in Iraq in accordance with the Oil and Gas Law under legislation and through the Federal Government of Iraq.

The Turkish Party expressed continuing interest of TPAO in the oil and gas fields Gharraf, Mansuria, Anfal, Chemchemical, Jeria Pika and Khasm al Ahmar, as well as involvement as an investor in the consortiums to be established for oil field development in the Southern part of Iraq and in the involvement of TPIC in oil and gas products trading and oil field services sector.

Article (6)

The Parties will devise a program for the exchange of technical experts in order to share experience and technical know-how in the light of recent developments and technologies in the petroleum industries and renewables, particularly, in solar energy systems.

Article (7)

The Parties will form a joint technical committee consisting of equal number of members from the Parties as an appropriate mechanism for the implementation of this Memorandum of Understanding within two months.

The committee shall meet, at least, twice annually in the capitals of the two countries. The first regular session of the committee shall be held in a place and a time agreed by the Parties through diplomatic channels.

Article (8)

This Memorandum of Understanding shall enter into force on the day after the date on which the Parties have notified each other in writing through diplomatic channels that their respective internal requirements for entry into force of this Memorandum of Understanding have been completed.

Done at Ankara, on August 7th, 2007 in the English language in two copies.

For the Ministry of Energy and Natural
Resources of the Republic of Turkey

For the Ministries of Oil and
Electricity of the Republic of Iraq

Dr. Mehmet Hilmi Güler

Minister

Dr. Hussain Al-Shahristani

Minister